

Stanisław Stepień, *Stupnicki Saturnin Jan (1816–1890)* [w:] Tekstowa kartoteka osobowa przemyslan, pod red. Anny Siciak – na stronie Przemyskiej Biblioteki Publicznej; zob. także Stanisław Stepień, *Stupnicki Saturnin Jan (1816–1890)* [w:] Słownik biograficzny twórców oświaty i kultury XIX i XX wieku Polski południowo-wschodniej, pod red. Andrzeja Meissnera, Kazimierza Szmyda, Rzeszów 2011 s. 394-395

STUPNICKI Saturnin Jan (1816–1890), greckokatolicki biskup przemyski, wicemarszałek Sejmu Krajowego, numizmatyk.

Ur. 16 X 1816 r. w Zuchorzycach k. Lwowa. Był synem Stanisława, sędziego politycznego i mandatariusza, właściciela niewielkiego majątku ziemskiego w pow. żółkiewskim, oraz Anastazji z Bielawskich. Ukończył gimnazjum we Lwowie. W r. 1837 wstąpił do seminarium gr.kat. we Lwowie. Jednocześnie podjął studia teologiczne na Uniw. Lwow. Ukończył je w r. 1841 z wynikiem celującym. 9 VI 1842 r. przyjął święcenia kapłańskie. Przez rok pracował jako administrator par. w Trościańcu Wielkim (pow. żółkiewski), a 6 VI 1843 został powołany na stanowisko registratora w kancelarii konsystorza metropolitalnego we Lwowie. 27 I 1851 gr.kat. metropolita lwowski abp Michał Lewicki powierzył mu funkcję p.o. kanclerza konsystorza metropolitalnego, a 30 XII t.r. stanowisko kanclerza.

Od młodości interesował się numizmatyką (jego zbiór w r. 1852 liczył 1965 monet złotych, srebrnych i miedzianych oraz 257 rzadkich medali). W r. 1850 opublikował z tego zakresu pierwsze artykuły: *Denary koronne XIV i XV wieku. Ustęp z numizmatyki polskiej* („Pamiętnik Literacki” 1850 nr 9-11) oraz

O dwóch wykopaliskach archeologicznych starych monet w Galicji (trembowelskim i stryjskim) („Biblioteka Warsz.” 1850 t. 3). Następnie przygotował dwutomowy rękopis *Opisanie monet polskich zbioru x. Stupnickiego*, scharakteryzował 2675 zebranych numizmatów (od XII w. do r. 1833). Dzieło to przekazał w r. 1855 Zakł. Narodowemu Ossolińskich (obecnie znajduje się w Bibliotece im. Ossolińskich we Wrocławiu pt. *Spis monet polskich ze zbioru Jana Stupnickiego*). Dokonał także inwentaryzacji zbiorów numizmatycznych zarówno Ossolineum, jak i Ruskiego Domu Narodowego we Lwowie. W rezultacie tych badań przygotował obszerne opracowanie pt. *Numizmatyka polska* (fragment pt. *O monetach halicko-ruskich*, został wydany w czasopiśmie „Bibl. Ossolińskich” 1865 t. 7, a następnie przełożony na j. niemiecki pt. *Rothreussische Münzen polnischer Könige* i opublikowany w „Wiener numismatische Monatshefte” Bd. 2: 1866, odb. Wien 1866). Scharakteryzował w nim działalność menniczą na Rusi w okresie od XII do XV w., zwracając uwagę na m.in. srebrne denary Bolesława Chrobrego z napisem w cyrylicy oraz na mennicę Kazimierza Wielkiego. W r. 1863 został powołany w skład Ministerialnej Komisji Archeologicznej oraz Centralnej Komisji Konserwatorskiej w Wiedniu. Brał udział w r. 1865 w wykopaliskach archeologicznych w Galicji Wschodniej, m.in. w Żółkwi, Horodence, Sarnkach i Grybowicach, a rezultaty opisał w artykule *Aus Galizien* („Wiener numismatische Monatshefte” Bd. 2: 1866). 29 II 1868 został przez Krajową Radę Szkolną powołany w skład Komisji ds. Rewizji i Układania Ruskich Ksiąg Szkolnych.

25 V 1871 otrzymał nominację cesarską na greckokatolickiego ordynariusza przemyskiego. Jego konsekracja na biskupa miała miejsce 20 X 1872 r. w archikatedrze św. Jura we Lwowie. Z racji swej godności kościelnej został w r. 1873 powołany na posła wirylistę do Sejmu Krajowego. Pełnił w nim funkcję zastępcy marszałka. W pracy parlamentarnej angażował się w sprawę rozwoju szkolnictwa w Galicji. W r. 1880 wszedł w skład deputacji Sejmu Krajowego, która podczas wizyty w Galicji cesarza Franciszka Józefa I złożyła petycję o przeznaczenie zamku wawelskiego na rezydencję monarszą i zlikwidowanie znajdujących się tam koszar. 23 XII 1879 za zasługi dla Kościoła został mianowany prałatem domu papieskiego i asystentem tronu apostolskiego, otrzymał także godność hrabiego rzymskiego.

W r. 1887 nabył za 2020 złr. lwowską kolekcję Józefa i Adolfa Pressenów, liczącą ok. 700 monet; po włączeniu jej do swego zbioru stał się posiadaczem największej prywatnej kolekcji numizmatów w Galicji Wschodniej, w której znajdowały się m.in. monety halicko-ruskie z XIV i XV w. oraz grosze ruskie Władysława Opolczyka i Władysława Jagiełły. Brał udział w wielu wykopaliskach archeologicznych. Na początku r. 1890 został członkiem rzeczywistym Tow. Numizmatycznego w Krakowie.

Zmarł 22 XII 1890 w Przemyślu, został pochowany 27 XII na cmentarzu głównym przy ul. J. Słowackiego.

AP w Przemyślu, Akta Kapituły Greckokatolickiej w Przemyślu, sygn. 410; tamże, BGK, sygn. 484; CDIAU, f. 489 op. 1 spr. 254; L'wiws'ka naukowa biblioteka im. W. Stefańska we Lwowie: F. 9.

Nabywaniec S., *Unicy biskupi przemyscy w latach 1610–1991. Szkice biograficzne*, Rzeszów 1995 s. 74-76; Kryża-

niwśkyj A., *Jepyskop Ivan Stupnyc'kyj*, „L'wiński Numizmatyczni Zapysky” 2004 nr 1 s. 40-1; Stępień S., *Sapiehowie a obrządki wschodnie Kościoła Katolickiego*, [w:] *Kardynał Adam Stefan Sapieha. Środowisko rodzinne, życie i dzieło*, Przemyśl 1995 s. 68-71; Tenże, *Stupnicki Saturnin Jan (1816–1890)*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, tom XLV/2, z. 185, Warszawa–Kraków 2008, s. 168-171; Tenże, „*Szczery Rusin, chociaż Polakom przychylny*”. *Greckokatolicki ordynariusz przemyski – biskup Jan Saturnin Stupnicki (1816–1890)*, „Перемиські Архиепархіальні Відомості” 2009, nr 8; s. 171-203.